

Geringde Vogels in Groningen

aflevering 13, Klaas van Dijk

Dit is de dertiende aflevering van een rubriek in *De Grauwe Gors* met gegevens over geringde vogels uit de provincie Groningen. De vorige aflevering heeft weer allerlei reacties en nieuwe informatie opgeleverd; bedankt hiervoor. Deze keer, in verband met de tijd, een iets kortere aflevering dan gewoonlijk.

Zoals altijd houd ik me aanbevolen voor meer informatie over geringde vogels in Groningen. Waarnemingen van vondsten van dode, geringde vogels en aflezingen van vogels met (metalen) pootringen, halsringen en dergelijke zijn altijd welkom. Informatie kan worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen, telefoon 050-3182924, e-mail klaas.vdijk@hetnet.nl.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[links groen A / rechts groen boven oranje]

Geringd als nestjong op Terschelling op 8 juni 1993. Er zijn inmiddels vele tientallen waarnemingen van deze Lepelaar bekend, onder andere uit Frankrijk en Marokko. Daarnaast is de vogel op diverse plekken in Groningen gezien. Hieronder volgt een kort overzicht, met dank aan Egbert Boekema voor zijn vele waarnemingen en aan Otto Overdijk van de Werkgroep Lepelaar voor aanvullende gegevens.

In zijn geboortjaar 1993 belandde de Lepelaar via Ameland (19 juli) op 2 augustus in de Lauwersmeer. Op 17 augustus zit hij op het Balgzand in Noord-Holland, maar later in augustus is hij weer terug in de Lauwersmeer. Uit de lijst van waarnemingen blijkt dat de vogel nogmaals naar het Balgzand is overgewipt. Later wordt hij op 30 augustus voor de derde keer op het Balgzand gesignaleerd en ook nog gezien bij Stellendam (Zuid-Holland).

In juli 1995 duikt de vogel op bij het Hoeksmeer, en hier is hij onder andere nog op 9 augustus aanwezig. Na een uitstapje naar de Lauwersmeer (12 augustus) is hij op 15 au-

gustus weer present bij het Hoeksmeer om op 3 september de Lauwersmeer weer aan te doen. Vanaf 1996 zit deze Lepelaar, die een mannetje blijkt te zijn, jaarlijks in de broedkolonie op Schiermonnikoog. In 2003 worden twee jongen grootgebracht. Na de broedtijd verschijnt hij regelmatig in de provincie Groningen. Behalve het Hoeksmeer, waar de vogel meestal zit, is hij in twee verschillende jaren waargenomen in de polder Rijpma bij Harkstede en éénmaal bij Paddepoel en in de Westerbroekstermadepolder.

In 2003 zat hij op 8 juni al in de Westerpolder bij Kolham, om later in het Hoeksmeer op te duiken. Op 28 augustus was hij hier echter vertrokken, vanwege verstoring door bouwactiviteiten. De hele groep Lepelaars bleek verhuisd te zijn naar het nabijgelegen Schildmeer. In het reservaat van Staatsbosbeheer in de zuidwesthoek van het Schildmeer staat het water doorgaans te hoog, maar door de droge zomer van 2003 was er voldoende ondiep water en slik als foerageergebied. Later in september was de vogel weer terug bij het Hoeksmeer.

Vanaf het moment dat het gewoon werd dat Lepelaars in het binnenland van Groningen pleisterden, is deze vogel van de partij geweest. Hij heeft daardoor een grote hoeveelheid 'binnenlandervaring' in de provincie Groningen opgebouwd.

Grote Flamingo *Phoenicopterus roseus*

[rood ZV22] Deze Grote Flamingo is in 1999 geboren en werd op 1 januari 2001 in verzwakte toestand op Ameland gevonden. Het is onbe-

kend of de vogel in het wild of in gevangenschap is geboren. De vogel werd naar de Fûgelpits in Anjum gebracht, alwaar hij weer snel opknapt. Door de MKZ-crisis duurde het echter tot 27 juni voordat hij in de Lauwersmeer (Ezumakeeg) losgelaten kon worden. De kleurring werd door Joop Treep aangelegd en het merendeel van de informatie over deze vogel is van Joop Treep afkomstig. In juli 2001 bivakkeerde de vogel eerst een tijdlang in Achter de Zwartens, in het Groninger deel van de Lauwersmeer. Op 11 augustus werd hij bij Zwarte Haan (Friese Waddenkust) gezien. Daarna werd de vogel ook wel in andere delen van ons land gezien, bijvoorbeeld op 12 maart 2002 op Schouwen-Duiveland (Zeeland). Tussen eind april en half mei 2002 werd de vogel weer diverse malen in Achter de Zwartens gezien. Vervolgens zat hij op 19 augustus opnieuw bij Zwarte Haan en op 18 september op de Steile Bank (Gaasterland, Friesland). In het voorjaar van 2003 zat de vogel een week lang in het Zwillbrocker Venn, een Duits natuurgebied vlak over de grens bij Eibergen. Vanaf 1983 broeden hier Chileense Flamingo's en vanaf 1993 met zekerheid ook Grote Flamingo's. Gezien de nog relatief jonge leeftijd van rood ZV22 lag het niet voor de hand dat de vogel met het baltsen en broeden mee zou doen; hij was dan ook weer snel verdwenen uit het Venn. Op 22 december 2003 zag René Oosterhuis de vogel op de kwelder bij de Westpolder. Daarna werd hij op 24, 25 en 28 december weer in de Ezumakeeg gezien. Dankzij de kleurring weten we dus al heel wat over de omzwervingen van deze Grote Flamingo.

Scholekster *Haematopus ostralegus*

[ARNHEM 5.363.473; tevens geringd met kleurringen] Geringd als 2kj vogel op 1 februari 2001 op het Normerven bij het Balgzand (Noord-Holland). Naast de metalen ring werden drie kleurringen aangelegd: aan het linker loopbeen een gele codering met de inscriptie N, aan het rechter loopbeen een rode codering met de inscriptie T en boven het rechter loopbeen een zwarte kleurring. De vogel werd tijdens een vangactie met een kanonnet gevangen

door onderzoekers van Alterra (Kees Oosterbeek c.s.). Daarna is de Scholekster drie maal waargenomen: op 20 maart 2002 op het Posthuiswad op Vlieland, op 28 mei 2002 overtuigend tijdens hoog water in de Klutenplas (Groninger Noordkust bij de Noordpolder) en op 30 juni 2003 in Ruidhorn (Emmapolder). Opvallend is dat alle waarnemingen van dezelfde aflezer (Dick Veenendaal) komen. Tijdens de aflezingen in Groningen werd de vogel - nog - niet als broedvogel vastgesteld. Overigens kunnen gekleurde Scholeksters van dit project overal in de provincie Groningen opduiken; waarnemingen hiervan zijn zeer welkom en kunnen worden opgestuurd naar Kees Oosterbeek (k.h.oosterbeek@alterra.wag-ur.nl).

Krombekstrandloper *Calidris ferruginea*

[HELGOLAND 81433295; tevens geringd met kleurringen] Geringd als 1kj vogel op 17 september 1993 op Helgoland (Duitsland, 54.10N / 07.55E). Bij de vangst werd de vogel voorzien van vier kleurringen; links rood boven geel en rechts twee blauwe kleurringen. Op 29 juli 2003 zag André Boven deze vogel in een grote groep Krombekstrandlopers in Polder Breebaart. Doordat de vogel vlak voor de vogelkijkhut liep kon hij de kleurringen aflezen. Deze Krombekstrandloper is dus al tien jaar oud en dit kan heel goed de eerste terugmelding van een Krombekstrandloper in Groningen zijn. Krombekstrandlopers broeden op het Taimyr-schiereiland in Noord-Siberië en overwinteren vooral in Afrika. In Groningen worden ze alleen op doortrek gezien en dan met name in de Lauwersmeer en rond de Dollard.

Stormmeeuw *Larus canus*

[COPENHAGEN 5003247] Geringd als nestjong op 25 juni 1970 te Amager bij Kopenhagen, Sjælland in Denemarken (55.38N / 12.34E). Op 17 december 2003 zag ik deze vogel op de botensteiger langs het Hoornsemeer (Haren), daarna is de vogel hier opnieuw gezien op 18 december (Derick Hiemstra & Klaas van Dijk), op 27 en 29 december (Rudy Offereins; zie foto), op 30 december (Klaas van Dijk) en tot slot op 12 januari 2004 (Derick Hiemstra). Deze

Stormmeeuw van 33,5 jaar oud

Foto: Rudy Offereins

stokoude Stormmeeuw is al een aantal malen in een eerdere aflevering aan de orde geweest. De vogel wordt vanaf december 1988 regelmatig, maar niet jaarlijks, in de stad Groningen gezien. In het winterseizoen 2002/03 viel de laatste waarneming op 24 januari 2003 (Derick Hiemstra). Deze vogel is ondertussen meer dan 33 jaar oud en daarmee de oudst bekende Stormmeeuw uit de databank van alle Europese ringcentrales.

Stormmeeuw *Larus canus*

[MATSALU U-268758] Geringd als nestjong op 3 juni 2002 in de Kakrarahu-broedkolonie in het Matsalu Nature Reserve in Estland (58.46N / 23.26E). Op 16 januari 2003 vond Ko Veldkamp deze vogel dood op de dijk bij de uitstroom van het Afwateringskanaal in Farmsum. De afstand bedroeg 1187 km. De vogel was 227 dagen na het ringen al dood en was dus een heel wat korter leven beschoren dan het bovenstaande individu. Stormmeeuwen uit de Estlandse broedkolonie Kakrarahu worden wel vaker in Groningen gezien, onder andere omdat in Kakrarahu al jarenlang zeer intensief onderzoek aan Stormmeeuwen wordt gedaan en er daardoor ook grote aantallen van geringd worden.

Visdief *Sterna hirundo*

[ARNHEM K 835132] Geringd als nestjong op 3 juli 1988 op het Akzo-terrein bij Delfzijl door Jan Doevendans. Op 24 mei 2003 kon André Boven op het Akzo-terrein bij Delfzijl de metalen ring aflezen en tevens vaststellen dat de vogel hier broedde. Deze Visdief is ondertussen al zo'n vijftien jaar oud en broedt dus op precies dezelfde plek waar hij geboren is; een leuk voorbeeld van de grote plaatstrouw die Visdieven vaak vertonen.

Visdief *Sterna hirundo*

[ARNHEM K 939828] Geringd als broedvogel op het nest op 9 juni 1996 op de vloeivelden van de Suiker Unie (Hoogkerk) door Klaas Koopman. Op 28 april 2003 zag ik kans deze ring af te lezen, terwijl de vogel op een meerpaal in het Reitdiep bij de Herman Colleniusbrug zat. Daarna zag René Oosterhuis dezelfde vogel op 18 mei 2003 op het terrein van Jongeneel bij de Zweedse Haven (industrieterrein stad Groningen). De vogel was hier druk aan het baltsen met een ongeringde partner. Op deze locatie hebben jarenlang Visdieven op het dak van een loods gebroed, maar deze loods is na het broedseizoen van 2002 afgebroken. In 2003 waren de Visdieven

weer teruggekeerd en gewoon op de grond aan het baltsen en nestkuiltjes aan het draaien. Ook werden toen al enkele nesten met een ei gevonden maar kort daarna waren alle vogels weer verdwenen. Het is aannemelijk dat ze naar een meer geschikte broedplaats zijn verkast, vermoedelijk het dak van een loods bij de Oostersluis waar in 2003 enkele tientallen paartjes Visdieven met succes hebben gebroed.

Zanglijster *Turdus philomelos*

[ARNHEM L 145194] Geringd op 1 juli 2001 als nestjong in Vlagtwedde door Leon Luijten. In het nest zaten vier levende jongen die alle vier geringd werden. Een ervan werd niet oud, want deze vogel werd op 9 augustus 2001 dood teruggemeld uit Vlagtwedde. Als doodsoorzaak werd vermeld dat de vogel tegen glas was gevlogen, maar dit was niet geheel zeker. De afstand tussen ringplaats en vindplaats was 0 km.

Zanglijster *Turdus philomelos*

[ARNHEM L 145195] Evenals de vorige vogel op 1 juli 2001 als nestjong geringd in hetzelfde nest in Vlagtwedde door Leon Luijten. Ook deze vogel werd niet zo oud want hij werd op 21 november 2001 dood teruggemeld uit Saint Leger (Charente Maritime, 47.37N / 00.35W) in

Frankrijk. Als doodsoorzaak werd verkeersslachtoffer opgegeven. De afstand tussen Vlagtwedde en Saint Leger bedraagt 994 km. Een voorbeeld van twee nestjongen uit hetzelfde nest die op geheel verschillende plekken worden teruggemeld. Daarnaast leveren Zanglijsters vaak maar erg weinig terugmeldingen op.

Zwarte Mees *Parus ater*

[ARNHEM AG 88253] Geringd als 1kj vogel op 19 oktober 2003 in Leek. Deze vogel werd door Klaas Koopman geringd, samen met 30 andere Zwarte Mezen. Op 28 oktober 2003 werd deze vogel door René Oosterhuis in Helpman teruggevangen.

Zwarte Mees *Parus ater*

[ARNHEM AG 97480] Geringd als 1kj vogel op 23 oktober 2003 in Tongeren (Veluwe) door Kees Terpstra. Ook deze Zwarte Mees werd door René Oosterhuis in Helpman teruggevangen en wel op 6 november 2003. In het najaar van 2003 was er een aanzienlijke invasie van Zwarte Mezen. Trektellers op allerlei plekken zagen soms grote aantallen overvliegen en op diverse plekken werden ook grote aantallen gevangen. Deze beide terugmeldingen illustreren dat de soort in soms korte tijd flink door Nederland kan zwerven.